Ч. 243 (13.788). Львів, середа 12. вересня 1934. Pocztowa opłatę opłacono ryczałtem. Рік LV.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. щадн. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло“ Львів.
Головний Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
Місячно 5·00 зол.
Чвертьрічне 15·00 „
Піврічне 30·00 „
Річно 60·00 „
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 долар. Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр. Італії 7·50 зол., Німеччині 7·50 зол., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зол., Австрії 7·50 зол.— Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41.
„ Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

Микола Вороний на засланні.

З певного джерела довідуємось, що визначний український поет Микола Вороний, що свого часу повернувся з еміграції на Україну, повіривши, як і багато інших еміґрантів, українізаційному курсові большевиків, опинився на засланні в Казакстані (Західна Сибір).

Українська мова в німецьких університетах.

В пятьох німецьких університетах, з саме в Галле, Берліні, Мінстері, Тібінґені та Єні будуть у цьому семестрі викладати українську мову. В Тібінґені та Єні українську мову введено уперше, при чому в першому з тих міст викладатиме її д-р Е. Чикаленко-Келлер, а в Єні проф. д-р Д. Чижевський, що викладає там теж і славістику.

Розпорядок папи про причастя в СССР.

РИМ. (КАП) Большевицька влада при помочі примусу праці у святочні дні унеможливила католикам ходити до церкви на богослуження. Папа взяв під увагу ті надзвичайні умовини, в яких найшлися католики в СССР, і дозволив їм причащатися у вечірніх годинах аж до півночі. Ті, що причащаються, мають постити до 18 години.

Масове віче англійських фашистів.

ЛЬОНДОН 10. 9. ПАТ. Вчора попол. в Гайдпарку відбулося велике демонстраційне віче англійських фашистів під проводом Мослея. Тому, що побоювалися заворушень, бо рівночасно лівицеве крило партії і протифашистівська група зорґанізували в парку контрдемонстрацію, поставлено в парку 6.000 поліцистів. Поліція переділила ворожі собі табори сильним кордоном, не перепускаючи нікого. В парку зібралося коло 25.000 осіб, з того 3.000 фашистів у чорних сорочках. Зібраний нарід був переважно настроєний ворожо супроти фашистів і коли їхній провідник Мослей вступив на трибуну, повстав великий крик. Пробували навіть робити приступ до промовця. Поліція розпорошила юрбу. Віче скінчилося спокійно завдяки енерґійній поставі поліції. В часі віча кружив над парком поліційний гелікоптер, звідки обсервовано рух маси і кермовано акцією поліції.

Слідство в справі корабельної катастрофи.

НЮ ЙОРК, 10. 9. ПАТ. Сьогодні розпочинається слідство в справі катастрофи корабля „Мароестль“. Слідство має устійнити правду щодо причини катастрофи і прослідити поголоски, які кружляють про цей випадок. Говорять про саботаж, про недокурок папіроски, але властива причина пожежі ще не вияснена. Говориться дальше, що між моментом відкриття пожежі і висланням сиґналів С. О. С. минуло аж 45 мінут. Кількох пасажирів скаржиться на залогу корабля, яка залишила пасажирів, що тонули в морі, їх власній долі і не позволила займати місця в ратункових човнах.

Остатні дані позволяють устійнити число жертв. На 560 осіб, що були на кораблі, вратовано 220 пасажирів і 169 членів залоги. Отже погибло в морі і вогні або пропало без вістки 171 осіб.

Невдачна спроба зліквідування американського страйку.

ВАШИНҐТОН, 9. 9. ПАТ. Предсідник страйкового комітету Ґорман запропонував покликаній Рузвельтом арбітражовій комісії умовини, на яких страйкарі готові приступити до переговорів.

ВАШИНҐТОН, 10. 9. ПАТ. Працедавці відкинули умовини, запропоновані предсідником страйкового комітету Ґорманом.

5-годинна дефіляда перед Гітлером.

БЕРЛІН, 9. 9. ПАТ. Нірнберґ був сьогодні видовищем величезної маніфестації штурмових і штафетових відділів та інших формацій перед канцлером Гітлером. Дефіляда перед канцлером і іншими державними та партійними достойниками тревала поверх 5 годин. Опісля канцлер виголосив промову, в якій підкреслив, що влада в державі є тепер в руках нац.-соціялістів, які є панами Німеччини. Ніхто, хто не є сліпий, не може вірити, що нац.-соціялістичний устрій можна звалити, або щоби він уступив добровільно.

Катальонці проти еспанських суддів.

БАРЦЕЛЬОНА, 9. 9. ПАТ. Відбулася тут маніфестація проти еспанських суддів на знак протесту проти участи еспанців у катальонськім судівництва. Під закидом зневаження поліції арештовано прокуратора Сальхо. Цей факт викликав сильне враження. Прокуратор республики в Барцельоні зложив скаргу проти безправного арештування. Всеж таки держать його дальше у вязниці.

За перенесення Ліґи Націй до Відня.

ПАРИЖ, 10. 9. ПАТ. „Ліберте“ пише, що з огляду на неґативне становище Швайцарії супроти принняття Совітів до Ліґи Націй, зроблено дещо, щоби перенести евентуально осідок Ліґи до Відня. В тій справі звернулися до австрійського уряду, який очевидно згодився на те без труднощів.

Дефіляда військ у Львові.

У вівторок не йтимуть у Львові трамваї.

У вівторок 11. вересня відбудеться у Львові після закінчення військових вправ велика дефіляда військ, яка згуртує небувале досі у Львові число польських військових частин. Дефіловатиме кілька дивізій піхоти, дивізія кінноти й технічні війська. У звязку з цим міські і цивільні власти встановили ширшу програму паради. На Галицькій площі президент міста Дрояновський витатиме командата військ ген. Ремля. Стоятимуть там три трибуни. Перед першою з них будуть дефілювати війська. На трибуні будуть сидіти інсп. армії ген. Ремль, ген. Попович (ком. ДОК VII), всі три східногалицькі воєводи і президент міста. Інші дві трибуни будуть призначені для представників ріжних державних установ і для публики. Місця на трибуні для публики платні. Дефіляда обрахована на три годині, від 3-ої до 6-ої попол. У звязку з цим звертаємо увагу, що мабуть цілє завтрішне попол. буде в центрі міста стриманий трамваєвий та взагалі всякий коловий рух. Так само буде утруднений перехід вулицями, на яких ітиме головна дефіляда (пл. Галицька, пл. Марійська, Легіонів аж до театру), та на яких будуть формуватись до дефіляди війська

Примха історії.

(З приводу вступу СССР до Союзу Народів.)

Історія дозволяє собі іноді на парадокси, або просто кажучи ґримаси, яких гротесковий характер яскраво видніє щойно з дальшої перспективи. Одним із таких парадоксів сучасности буде вступ і приняття СССР до Союзу Народів у теперішній сесії установи, що почалася 10. вересня цього року. Несмачною ґримасою історії цей акт, на мою думку, тому, що трудно собі уявити двох партнерів під кожним оглядом більш непримирно суперечних, ніж Ліґа Націй та совітська державна спілка. Бож прошу на хвилину задуматися над питанням, яке у своїй істоті має характер зразкової антиномії (внутрішньої суперечности двох правил). А саме: Вільсон-Ленін; Союз Народів-Комінтерн; Женева, як спроба (инша річ, вдала чи невдала) демократичного обєднання, і Москва, як перша цитаделя диктаторського абсолютизму; Ліґа Націй, як заповідь всеевропейського обєднання, московський большевизм, як сила програмово розкладова, що свій азійський „соціялізм“ хоче будувати на руїнах існуючого світу, методами ненаситного деспотизму.

Для тверезо думаючої людини, пан Літвінов у ролі янгола миру з оливовою галузкою в руці на берегах Женевського озера, — це чудова тема для політичної карикатури, але не доказ на користь творчого пацифізму. Або може ми справді помиляємося й міністер закордонних справ СССР — це „блудний син“, що з каяттям вертає на лоно неньки Европи, яку совітська Москва впродовж 17-ти років en canaille трактувала, наче капіталістичну Месаліну, що мусить бути покарана долею Содоми та Гомори! На жаль, нема ніяких фактичних підстав щось таке припускати. Якось не чути, щоби Комінтерн змінив свою революційну програму згідно в унісон з новою орієнтацією совітської закордонної політики на Женеву. Навпаки, европейські комуністичні секції (очевидно за згодою своєї московської централі), продовжують, під покришкою акції за спільний соціялістичний фронт, свою руїнницьку роботу далі. Вони свідомо іґнорують залицяння совітської влади з буржуазною Европою. Маленьку, але цікаву ілюстрацію цього факту ми мали тут у Празі підчас візити совітської летунської ескадри: першим привітав її поза чергою програми та перед офіційними представниками, комуністичний сенатор, пробившись силоміць із своїми партійними прихильниками крізь кордон поліції, що оточував аеродром.

Отже булоб безмежною політичною наївністю трактувати новітній „европофільський“ курс совітської закордонної політики в дусі біблійного оповідання про навернення „блудного сина“. Через те фактичний сенс женевського акту 10. вересня 1934 року зовсім інший: він означає поправді **капітуляцію Европи**, переляканої привидом небезпеки гітлеризму, перед совітською потугою, означає каноссу Европи. Історичною ґримасою цей акт буде тому, що й Совіти в обійми Союзу Народів кидає також переляк перед загрозою можливої війни, як прольоґу до фіналу большевицького панування взагалі. Большевики добре памятають, що царський велитень почав розпадатися й нарешті завалився через **війни**: російсько-японську в 1904-05 роках і світову —

у 1914-17 роках. Московські диктатори знають, що „царську тюрму народів" розторощив „**внутрішній ворог**", використавши для цього нагоду війни. Совітська „тюрма народів" має ще більш закріпаченого „внутрішнього ворога" й через те Совіти так бояться Японії або Німеччини, що навернулися навіть на европейський буржуазний пацифізм та вступають для противоєнної асекурації до Союзу Народів.

Отже Европа передчасно і зайво тішиться придбанням Совітів. Вона небезпечно легкодушна, коли впускає через поріг Ліги Націй того нового адепта без ніяких застережень, або запорук, не нагадавши йому бодай про ті безчисленні кріваві злочини, якими заплямована большевицька дотеперішня історія.

Звичайно, повз цього факту не можуть пройти мовчки ті, що на власній шкурі відчули нелюдяну жорстокість сучасного московського ладу. Зрозуміло, що вони протестуватимуть проти акту 10. вересня... Але перед ким? Де той трибунал, що вислухає і зрозуміє цей їхній протест?! Сумління світу або Европи?! Його тепер нема. Воно змаразмувалося у болоті політичного конюнктуралізму. Чи може хтось із велитнів духа виступить на оборону жертв большевицького дикунства?! Зайві надії! Я певний, що ані Г. Г. Велс, автор „Нарису всесвітньої історії", написаної під кутом вічности та в дусі програмового гуманітаризму, не виступить з прилюдним протестом 10. вересня. Не зробить цього також Ромен Роллан, який виявив стільки щирого зрозуміння для протианглійської визвольної боротьби Індії, змалювавши прегарний образ її провідника Магатми Гандія. Річ ясна, що ані А. Айнштайн, який виявив охоту бути свідком у париському процесі у користь Шварцбарта, цим разом не зійде з небосяжних висот свого релятивізму, щоби стати в обороні міліонів жертв, закутих у кайдани совітської неволі!!

Ні! Сьогодні протест тих, що виступлять із своїм „**Обвинувачуємо Москву!**" — буде справді голосом вопіючого у пустині. Проте є трибунал, де цей протест не минеться без відгомону. Це **суд історії**, остання й найвища інстанція народів, непідкупна та справедлива. Нераз вона вже вирішила спірні справи не на користь епізодичного переможця і не в дусі відомого „**vae victis**".

Мені пригадується один випадок, подекуди аналогічний, де переможцем не лише перед судом історії, але незабаром і в дійсності вийшов переможений.

В 1899 р. царська Росія брутально припинила конституцію **Фінляндії** з метою задушити її національне істнування. Це сталося кілька місяців після того, як цар Микола II виступив з проектом мирового трибуналу в Газі. Тоді, не спроституована ще політично европейська думка, як тепер, стихійно запротестувала проти того замаху „газького миротворя" на висококультурний фінський народ. Европейська еліта духа підписалась на адресі протесту, яку спеціяльна делеґація повезла до Петербурга. Цар Микола II демонстративно її не прийняв, як не прийняв він і фінської делеґації, що привезла йому протест фінського народу, вкритий 592.031 підписами (на 3 міліони всього фінляндського населення), зібраними підчас стену військової облоги, впродовж кількох день. Великий фінський письменник Йоханї Ахо — реаґував на цей замах сатиричною збіркою 20 політичних алеґорій, перлин фінської поезії прозою, — під символічним заголовком „**Галузка вересу**". В одній з цих алеґорій він писав: „Ми, немов той верес, тримаємося нашої землі не лише обома ногами, але й зубами. Той, хто захотів би нас з неї вирвати, мав би у руках тільки стебло, бо коріння залишилосяб у землі й знову виросло6".

Пять років після того епізоду Фінляндія напередодні першої революції відновила свою конституцію та автономію. Підчас другої революції на сході Европи у 1917 р. вона здобула свою самостійність. А що сталося за цей історично коротенький час з царською Росією та з останнім її монархом Миколою II?! У пожежі революції розпалася ця „тюрма народів" і під вистрілами катів згинув той, що сам був катом своєї держави. Як завалився царський „кольос на глиняних ногах", так розпадеться совітський ґіґант на бетонових лапах, а майбутній, може вже недалекий суд історії виправдає протест поневолених совітських народів з найбільш закутою у кайданах з **Наддніпрянською Україною** на чолі — проти акту 10. вересня 1934 р., що по суті є лише несмачною ґримасою історії на тлі сучасної моральної безхребетности.

О. І. Бочковський.

Прага, 6. IX. 1934.

З української преси.

Московсько-православні затії на Лемківщині.

„Нова Зоря" з 9-го ц. м. приносить за підписом Бориса Лемківського передову статтю п. н. „Нова хитрість". Вправді про саму імпрезу у Чорнім, горлицького повіту, про яку там мова, ми вже теж повідомляли, однак у тій статті автор звертає увагу на подробиці, якими варшавські москалі і їх львівські підголоски дурманять лемків, хитрими способами втягаючи їх у сіти своєї пропаґанди. Тому передаємо, з невеликими пропусками, ту статтю, що характеризує нинішні сумні відносини на Лемківщині:

В неділю, 9. вересня ц. р., уладжують православні аґітатори в Чорнім (пов. Горлиці) „релігійну" імпрезу з виразною православно-аґітаційною і політично-москвофільською закраскою. Мотто тої імпрези: „Да живйот русскій народ і св. Православіє!" На згадану імпрезу запрошують православні махери всіх лемків, себто не лише православних, але також греко-католиків. Ціль того „торжества" подвійна, а саме: 1) скріпити вже зівялого, православного духа у тих лемків, котрі в 1926—28 р. далися заманити в православні сіти і 2) зловити підступним способом до православія ще декого з лемків.

Щоб осягнути ту ціль, православні аґітатори уживають, у звязку з вище згаданою імпрезою на Лемківщині потрійного способу а саме: 1) По часовнях православні духовники аґітують серед своїх вірних, як також поза часовнями серед греко-католиків, щоби вони масово йшли 9. вересня ц. р. на згадану імпрезу до Чорного.

2) По лемківських селах волочаться якісь темні типи і намовляють лемків, не лише православних, але й греко-католиків, до масової участи в буцімто „талергофськім" святі, яке має відбутися в Чорнім 9. вересня ц. р. В той спосіб надуживають марки популярних тепер на Лемківщині талергофських свят до православної аґітації.

3) В москвофільській пресі („Русскій Голос" ч. 31. з 1934. і „Земля і Воля ч. 32. з 1934 р.) на першій стороні „Комітет по органивації торжества памяти о. Сандовича и Талергофцев" оповістив відозву до „всех русскіх Лемков". В ній каже, щоби всі лемки, в котрих беться „русское" серце, взяли участь у всенароднім, „русскім торжестві" і в цей спосіб віддали честь не лиш погибшим в Талергофі, але також вбитому у Горлицях австрійською владою о. М. Сандовичеві, котрого останні слова перед смертю були: „Да живйот русскій народ і св. Православіє!"... — Програма тої імпрези така, що 9. IX. рано мають зійтися процесії на горі коло села Чорного, де відбудеться богослуження з проповідями і посвячення хреста, відтак у самім селі відбудеться „академія" з відчитами, промовами й хоровими продукціями.

Щоби на згадану православну імпрезу заманити якнайбільше лемків греко-католиків уложили аранжери тої імпрези вище згадану відозву хитро і підступно. В „Землі і Волі", яку читають деякі лемки, оголосили ту відозву лише загально з підписом „Комітет", а то в тій цілі, щоби лемки греко-католики не знали, який саме „Комітет" уладжує згадане свято: греко-католицький, чи православний? В тій самій цілі

ФЕЙЛЕТОН „ДІЛА" З ДНЯ 12. ВЕРЕСНЯ 1934.

Ц. РОМАНИК.

Знад Адрійського Моря на батьківщину.

Чи є де край на божому світі, куди не загнала би наших братів остання світова заверюха? На Зеленому Клині в Манджурії, Китаю, по цілій Сибірі, у Норвеґії, в Марокко та інших африканських кольоніях, словом, де тільки загадаєте, всюди скиталися українці по волі й неволі, під ескортою баґнетів, чи на приказ „власть імущих", чи в утечі перед смертю. Ні, напевно нема на світі такого народу, що зложив би так багато жертв, як ми у пятилітній різні народів, яка шаліла над світом у рр. 1914—1920 !

Ось такі гадки находять на мене, коли згадав я Альбанію. Запроторені в 23. п. австр. стр. добували ми слави для мачухи Австрії на горах під Дураццо, Вальоною, Ельбасаном, над берегами Адрійського моря і Охрідського озера. Всуміш з дальматійцями, сербами, чорногорцями, босняками, болгарами, італійцями і мадярами, почувалися ми, українці так погано, що тільки тут, на тисячі кільометрів від рідної землі і своїх найдорожчих, пізнали й полюбили себе так, що кожний з нас дорожив другим як собою, ділився з ним, що мав найдорожче, а вістка з краю до одного з нас була для всіх неоціненим скарбом. Згодом знали ми один про одного все так докладно, зі всіми подробицями, що розмовляли про село й людей, яких у краю ще то ще знали, але й не чували, як про своїх найкраще знайомих односельчан.

Ми знали, що Степан Крайчик зі села Слобідки залишив дома одну-одніську маму-вдову. Та залишив він іще й там свою чорнооку струнку, гарну як мак у житі Галину, яка його жде з відпустки, хочби на одну годину... А коли французька куля (ми стояли проти французів) застрягла в самому серці Степана, ми похоронили його по козацькому звичаю, поставили березовий хрест, а в головах посадили калину, „щоби пташки прилітали цвіт калину їсти, щоби йому приносили від милої вісти"... І тоді слали вістку в село до старенької мами, що Степан лежить хорий у шпиталі, та йому там добре, коби тільки видужав... А Галині посилали окровавлені листи Степана, які він мав при собі у хвилині смерти і кілька засушених квіток з динарських Альпів, призначених ним для неї...

*

Кінчилося жагуче літо, настала осінь 1918 р. Вістки з краю доходили до нас щораз рідше, військова цензура стирала уважно всі „підозрілі" місця, і за якийсь час до нас не доходила ніодна газета і ми про події у світі не знали нічогісько. Гадаю, що й вищі офіцири знали також дуже мало про ситуацію Австрії, коли в дні 4. листопада наш баталіон (4/23) звів тяжку боротьбу під містом Подґоріца в Чорногорі, де впало дуже багато народу, при цьому дуже поважне число старшин. Чорногорські комітаджі нападали на зади нашої армії, а метою комітаджів було взяти в полон австрійського офіцира не-славянина і розстріляти, але по трохи: спершу в руки, потім у живіт, потім у голову... Це була пімста за кривди, які австрійські військa заподіяли чорногорцям у 1914—15 рр. і які приписували мадярам і німцям.

Щойно 12. листопада 1918. р. вістка, що Австро-угорська монархія перестала істнувати дійшла й до нас. Ми не мали часу роздумувати над тим, якто воно сталося, що ми „програли" війну, а урадовані цією програною, тривожилися тільки думкою, чи вдасться нам якнайскорше дістатись до краю. Аналізувати наслідки упадку Австрії ми не могли: нами заволоділа горячка якнайскоріше дістатися до дому. Всіх вояків розділила анґльо-французька команда, що скоро появилася в порті Каттаро, транспортами на підставі націй, та казали ждати дальших приказів. Українці творили з нечисленними поляками спільний транспорт, який, на жаль, виїхав найпізніше мабуть тому, що мав перед собою найдовшу дорогу.

Переїхали ми з порту Каттаро Адрійським морем до Зеленіки в Герцоґовині, звідти поїздом через Герцоґовину, Босню й Угорщину до... Відня. Було очевидне, що чиясь рука пхала нас на Краків, хоч з Будапешту вигідніше й „по дорові" було їхати просто на Лавочне. Та вже у Вінернайштадт побачили ми на пероні якихсь старшин зі жовто-блакитними опасками на рамені. Були це міпоручники Української Боєвої Управи. І щойно тут довідалися ми про те, що ділося в нашому краю.

Чи маю писати про наші враження в цьому памятному для нас дні?

Маємо волю! Наші почування, що заволоділи тоді нами, міг би описати правдивий письменник, а не кандидат на четверту нагороду з конкурсу „Діла"..

(Докінчення буде).

свідомо і пляново не подали в програмі того свята, які процесії: гр.-католицькі чи православні підуть на гору коло села Чорного та які священики: греко-католицькі чи православні будуть там відправляти богослуження і посвячувати хрест. Щойно з тої самої відозви, поміщеної в „Русскім Голосі" (тої ґазети не читають прості лемки, лиш москвофільські інтеліґенти) виходить наглядно, що це православна імпреза, бо під тою відозвою підписаний секретар комітету о. І. Критскій, православний духовник з Радоцини.

Ось якого підступу і крутарства уживають православні аґітатори для ширення схизми на Лемківщині!

Тому два роки, а саме з початком вересня 1932 р. православні аґітатори на Лемківщині виступали на подібній імпрезі в Ждині, але більше отверто. В „Русскім Голосі", „Землі і Волі" і варшавськім „Слові" писали вони тоді ясно й отверто, що імпрезу в Ждині, на яку завзивають всіх русскіх людей з Лемківщини, уладжує „Совет православной духовной місії на Лемковщіне", щоби віддати честь убитому австрійцями правосл. свящ. Сандовичеві. Як відомо, згадана імпреза тоді не вдалася, бо гр.-католики, з виїмком кількох задурманених одиниць, участи в ній не взяли і тодішні аґітаційні проповіди православних духовників на нішо не здалися. Відомо також, що епільоґ тої імпрези відбувся в суді і двох правосл. духовників покарано за те, що неправно вдерлися з процесіями на кладовище, яке є власністю гр.-кат. громади.

Щоби з тої православної імпрези, яка відбудеться 9. вересня ц. р., не вийшло таке саме фіяско яке вийшло з подібної імпрези 11. вересня 1932 р., взялися православні аґітатори до діла більше підступно і вирафінованим способом.

„Такій підступній православній акції на Лемківщині треба енерґійно протиділати та наклонювати лемків греко-католиків, щоби вони у згаданій правосл. імпрезі участи не брали. Наші священики та свідоміші світські одиниці на Лемківщині повинні повчити простий нарід, що формальна участь греко-католиків у всяких православних релігійних імпрезах взагалі, та у вище згаданій імпрезі зокрема, це з моральної точки погляду тяжкий гріх і тому гр.католикам у таких імпрезах участи брати не вільно.

Як створити або збудувати варстати праці для наших людей?

Про організацію мясозбуту.

(Відгук на статтю п. І. Билини.)

В українській щоденній чи періодичній пресі, були поміщувані нераз статті, в яких порушувано справу створення варстатів праці для наших людей. І так читаючи та аналізуючи подавані авторами проекти, доходили ми до висновку, що майже в кожнім випадку вимагали вони до урухомлення проектованого підприємства багато гроша, не рахуючи вже, чи витворений продукт мав би запевнений збут. І тому, з огляду на нашу фінансову неспроможність та сумніви щодо збуту, були ці проекти подекуди неактуальні.

В „Ділі" ч. 232 з дня 1. вересня 1934 була стаття п. Івана Билини п. з. „Як створити або розбудувати варстати праці для наших людей?" У ній читаємо між іншим дуже цікавий та річевий проект, як оминути, бодай частинно, фінансові труднощі в розбудові нашого промислу. Автор каже, що чисто кооперативний промисл вимагає поставлення його відразу на широку скалю, „що це є тяжка машина", що вимагає багато гроша, якого в нас з огляду на загальну конюнктуру нема, а й нема також людей, охочих і солідних, які провадили би кооперативний промисл.

Дальше обговорює можливости чисто приватного промислу і доходить до висновку, що провадити такий промисл, нема у нас спосібних до цього людей. Колиж би такі найшлися, то їх як приватних підприємців українське громадянство як слід не підтримає. Тому пропонує створити щось посереднє між підприємством кооперативним і приватним.

На думку п. І. Билини таке підприємство творилось би із членів з відповідними уділами, управами і надзірними радами, де головний директор мав би бути рівночасно підприємцем і кваліфікованим ремісником, а форма кооперативи мала би бути лише тим чинником, який дав би йому льокаль, фірму, начиння, сирівець і головне — клієнтелю. Зчасом, колиб така псевдокооператива як слід розвинулася та дала заробіток більшій скількости працівників, тоді перетворилась би зовнішньо та внутрішньо у нормальну кооперативу.

Проект дійсно добре обдуманий і життєздатний. Бож директор-підприємець-ремісник в одній особі, так сказатиб „на своїм" з більшою енерґією буде працювати, чи навіть посвячуватися справі. Крім того таке підприємство, коли буде платити йому умовлений відсоток від чистого доходу, змусить його цілу енерґію запрягти до праці над піднесенням і розвитком порученого йому підприємства.

У нашій пресі справа заложення дуже рентовного підприємства як підприємства для перерібки і збуту мясних продуктів ніколи ще не була основно порушувана. Чому — питаю, ми не можемо здобути попиту у нас, чи в границях Польщі, чи навіть за границею, на наші мясарські вироби, які здобули ми на наше масло? Чи нема у нас фахових людей, які піднесли би цю галузку промислу? Чому нема поза Теребовлею і Коломиєю таких кооперативних установ? Кілько наших молодих людей дістало би заробіток по таких установах?

У нас мясозбут має тривкіші основи, ніж, скажім, продукція молочних виробів чи птахомясарня! Бож без огляду на господарську конюнктуру умовий чи фізичний робітник мусить спожити конечну скількість товщу і мяса. Питаю, де наші кооперативи заосмотрюються в солонину? Відповість дехто, що в „Центросоюзі". Але фактично у нас усього одну десяту частину загального закупу полагоджують у „Центросоюзі", а девять десятих у приватних підприємствах і ще до того чужих! А де „Центросоюз" заосмотрюється в солонину? Чи виключно у наших?

Підприємство для перерібки і збуту мясних продуктів не вимагає великого грошового вкладу. Оснування робітні і двох крамниць разом із товаром кажім у Львові не перейшло би суми 15.000 зол. Чиж на таку суму нас не стати?

Тому поділяю вповні виводи п. Билини у справі засновування таких напів-кооперативних підприємств. У даному випадку міродатні чинники повинні звернути увагу на зорганізування підприємств для перерібки і збуту мясних продуктів. Такі підприємства вповні відповідять своєму завданню і принесуть моральний і матеріяльний дорібок українському промислові, даючи рівночасно заробіток фізичним і умовим працівникам.

І тому на основі проекту п.І. Билини повинна повстати у Львові фінансово-ініціятивна колегія, яка такі, а передовсім ту справу, повинна взяти серіозно під увагу.

В тій ціли повинні наші господарські чинники та часописі оголосити відповідну анкету, яка основно порушила би справу реалізації підприємства для збуту та перерібки мясних продуктів.

Фаховець.

Відрадне явище.

ТОВАРИСТВО УКРАЇНСЬКИХ ДОЗОРЦІВ І ДОМАШНЬОЇ ПРИСЛУГИ „ВОЛЯ" У ЛЬВОВІ ОСНУВАЛО ПЕРШУ СВОЮ ФІЛІЮ.

Коли якенебудь товариство почне нарікати на крізу і скрутні обставини, що, мовляв, гальмують його розвій, то нехай члени такого товариства поцікавляться товариством „Воля" у Львові, яке саме в неділю 9. ц. м. улаштувало свято посвячення новоутвореної своєї філії. Розвій цього товариства переконає всіх, що навіть у нинішніх часах можна багато дечого зробити, коли не жалувати праці і коли є добра воля.

Товариство „Воля", в якому є дотепер зорганізованих 860 членів, поставило собі за завдання заснувати свої філії на всіх більших передмістях Львова. Першу філію „Волі" отворено на Личакові при вул. Гавзнера ч. 9.

Дуже гарну і досить обширну домівку-салю, що може змістити около 400 крісел, прибрано зеленю й улаштовано малий вівтар. Чину посвячення домівки довершив **о. Чеминський**, сотрудник при церкві св. Петра і Павла, з якої прибув також церковний хор, що відспівав кілька пісень духовних і світських.

Після посвячення забрав голос голова Т-ва „Воля" п. **Іван Козіцький**, який привитав численно зібраних членів і гостей та поділився з ними радісною вісткою про успішну працю товариства, що після неповна трьох літ праці зуміло так гарно зорганізуватись і оснувати вже одну філію. П. Козіцький пояснив опісля статут товариства „Воля" та вказав на те, що метою товариства є забезпечити своїм членам спокійну старість та охоронити від нужди літи померших членів. Тому товариство вже небавком приступить до купна дому, який буде рівночасно захистом для старих і бездомних членів та захоронкою для дітей. Дальше промовець вказав на те, що т-во „Воля" не є відсепароване від українського життя і має непереривний звязок у праці з іншими українськими товариствами й установами. Вкінці зазначив, що т-во „Воля" має право закладати філії на терені цілого львівського воєвідства за звичайним зголошенням, а на інші воєвідства треба потверджувати вже істнуючий статут.

Опісля забрав голос **посол д-р Біляк**, який в ядерних словах виказав користи членів із своєї професійної організації та вказав на обовязки членів супроти свого товариства. Посол Біляк зазначив, що праця члена товариства повинна опиратись на взаємній помочі й довірю, а нова домівка повинна бути місцем сходин, де можна попрацювати і над самоосвітою членів і поширити працю для загального добра українського народу.

Милу несподіванку зробив зібраним член товариства п. **Федушко**, який виголосив дуже гарно патріотичний вірш, чаруючи слухачів своїм звучним і мельодійним голосом.

Свято закінчилось відспіванням національного гимну і залишило в учасників переконання, що товариство „Воля" не зупиниться у праці для добра своїх членів і йтиме дальше від успіху до успіху.

Скарби у джерел Черемоша.

Хто з них буде користати?

6. ц. м. помістила „Ґазета Поранна" фейлетон д-ра Петра Контного про невідомі скарби у джерел Черемоша. Фейлетон цей цікавий тим, що автор передає свою розмову з професором львівської техніки д-ром Ю. Токарським, що дав почин для геольогічних дослідів на цьому терені. Вже 50 л. тому працював тут геольог Ґуго Запалович, автор геольогічної мапи цих околиць. Нинішні досліди державного геольогічного інституту у Варшаві, простягнені на Татри, Волинь і Карпати, мають не тільки наукову ціль, але і практичну. Іде тут про розшуки цінних мінералів.

Від 6 літ іде праця над дослідом східних Карпат, т. зв. пасма Чивчинських гір; зладили з них уже потрібну мапу, що має появитися ще цього року. Попередило її 86 хемічних аналів ріжних скель, переведених ученими, професорами та асистентами. Підчас розсліду терену найдено пожиточні викопалини, а саме графіт і магнетові зложжа. Манґан тягнеться на просторі 3 км., шириною 600 і доходить до 4 і пів метра глибини. Смуга тягнеться під верхи Прилужного і Прилук. Відкриті зложжа продовжують пасмо, що стало підставою буковинських копалень у Якобені і Дорна Ватрі. Поклади сирівця, що находяться нині на території, приналежній до Польщі, обчислюють на 10 міліонів тон.

Подібних покладів в Европі нема. Є вони у Бразилії, південно-африканській Унії, у Нікополі (Рад. Союз), Золоте Побережжя.. Манґан тутешній має своєрідні властивости, витворені окремими геольогічними обставинами. Справу дальших розкопів узяла на себе сама держава. Вона не легка. Віддаль тих копалень насуває не менші трудноші, ніж якби вони були десь у середущій Африці. До найближчого комунікаційного вузла у Ворохті треба перейти 100 км. первісної, дикої дороги. На перший плян виступить справа, як прокласти дорогу до цих покладів. Вона звязана теж зі справою лісового господарства, туристики, літниш тощо.

Цього року геольогічні досліди поширяться на всю Гуцульщину. Вже зроблено аналізу мінеральної води в Буркуті і починають вертіти нафтові терени.

До цих інфомацій можна би додати широкі коментарі. „Земля наша широка і багата, але..."

Чи з широкої праці, обчисленої на міліони, з яких користатимуть усі на всі боки, скористають бодай у найменшій мірі мешканці тих земель?

Страйк у Мадриді скінчився.

МАДРИД, 9. 9. ПАТ. На основі заяви міністра внутрішніх справ ґенеральний страйк скінчився. Робітники одержали від своїх провідників наказ вернутися завтра до праці. Зате поширюється страйк в Астурії.

Білянс жертв у Мадриді з вчорашнього дня: 6 убитих і 18 ранених, з того 4 тяжко.

Як не можете спокійно спати — то підпишіть позичку Рідній Школі на суму 25 зол.

Волинська земельна афера.

(Продажа церковних земель і лісів на Волині).

I.

На сторінках „Діла" (чч. 205 і 206) п. Кв. Стерня документально й майстерно змалював розпродажу церковних земель і лісів, що донедавна широко управлялася на Волині й уявляє собою скандальну аферу. Але один з чолових комісіонерів тієї операції — прот. Шиманов — виступив з катеґоричним її виправдуванням („Діло", ч. 231). Пояснює продажу церковних земель і лісів конечністю та пожитком для церков, а так само заперечує, щоби хтонебудь при тім був пошкодованим. Використавши у дечому недостачу інформацій у п. Стерні, побудував на цьому своє заперечення. Цілком погоджуючись з прот. Шашмановим, що справи з церковними землями та лісами „надто складні" (кожна афера — складна, і чим вона поважніша, тим складніша), додаю зі свого боку кілька вияснень.

II.

Торговлю церковними землями та лісами вели як парохіяльні причети, такі спеціяльно „уповноважені" митрополитом комісіонери-протоєреї. А приводом до продажі були то фактичні потреби даної парохії — будова чи ремонт церковних будинків, то марево редукцій парохій.

У першім випадку продажа відбувалася з ініціятиви причетів, у другім — духовної зверхности та через „уповноважених", між якими першу скрипку грав прот. Шиманов. Чому саме прот. Шиманов? Питання це є таємницею духовної влади — такоюж, як і те, чому до гуртка „уповажнених" був теж покликаний відомий прот. Пилипенко, або на члена Консисторії призначений прот Ведибіда-Руденко. Очевидно „начальство" знає, що діє...

Коли в продажі землі брав участь „уповноважений", то справа велася по такому шаблюні. Звившись у наміченого пароха, „уповноважений" повідомляє його, що незабаром заберуть у нього всю церковну землю понад 30 га, або що відбудеться редукція парохій і з його парохії зроблять „неетатову філію", а церковну землю заберуть, тому радив завчасу її продати. Переляканий парох удавався по справки до Консисторії, а там другий „уповноважений", сидячи на стільці члена Консисторії, стверджував авторитетно слова свого товариша, хвалив пароха за „мудре запобігання" та старання щось урятувати, запевняв, що це відповідає поглядам владики і справа продажі церковної землі далі котилася вже як по рейках.

III.

Але з яких би то причин хто не продавав церковну землю (ліс), у кожнім випадку справа та відбувалася зі шкодою для парохії: не всю, виручену від продажі, суму віддавали парохіяльній церкві.

Передовсім 40 проц. (сорок відсотків!!!) титулом „канцелярської пошлини" побірав собі митрополит...

Для ілюстрації наведу вимок з консисторського наказу (не подаючи дати й числа, зі зрозумілих оглядів): „Постановою Вол. Дух. Консисторії... затвердженого Вл. митрополитом... причту церкви села... згідно його прохання дозволено вирубати з церковного ліса тієїж парохії і продати... По скінченні торгів на продажу вище перечисленого дерева скласти з покупцем належну умову, котру представити на розгляд і затвердження Консисторії... 40 проц. канцелярської пошлини"...

Колиж продавано церковну землю, то ще 10 відс. одержували місцевий причет і „уполномочений": перший — титулом „відшкодування", другий — за труди. Отож половину належної за продану землю суми парохія втрачувала, бо половина ця переходила до інших осіб, як їх приватний капітал. На якій підставі? Очевидно, на підставі надужиття тими особами свого положення. Бо не тільки право цивільне, а й церковне (12 правило VII вселен. собору) катеґорично забороняє як епископові, так і настоятелевів присвоювати собі щось із церковної власности, а наука віри таке присвоєння називає „святокрадством" (Митр. Філярет, Катихизис про 8 заповідь).

IV.

Чи зрештою 50 відс. грошей, належних за продану землю, парохія одержала? Це можна сказати лише в випадках, коли землю продавано причетом і на реальні потреби парохії. Колиж продавав її комісіонер від митрополита, то звичайно побиралося готівкою на „канцелярські пошлини" та на винагородження причету й комісіонера, а решту забезпечувалося векслями, виставленими на імя то церкви, то „уповноваженого", як стверджують документальні дані. Чи не на своє імя казав виставити векслі „уповноважений" в тому разі, коли ходило про його особисте винагородження, це міг би вияснити прот. Шиманов.

Як наслідок такої практики, багато парохій, що кілька років тому належали до богатих, цілковито зубожіло. Зате з комісіонерів кожний забезпечився кругленьким і гарненьким маєточком... Не говоримо вже про віллі в краю й за кордоном, як належні кому іншому, та про гарненьку готівочку, яка потім здевалюувалась і решта якої колись дістанеться, як висловлюються волиняки, „чортові нетрудному".

V.

Ще одна справа крие у собі можливу небезпеку для парохій, яких землю продано. Як відомо, кожний покупець церковної землі замість купчого акту одержав від „уповноваженого" умову 12-тирічної аренди з правом її продовження. У цій умові виарендована земля визнається власністю парохіяльної церкви і там застережено, що на випадок, якби власник не мав уже відданої в аренду землі, повинен заплатити арендареві титулом конвенціональної кари подвійну суму грошей, одержаних на підставі умови".

Щож тепер сталось би, колиб уряд рішив перебрати землю від церкви на власність держави? Очевидно, вірна зладженій „уповноваженим" митрополита умові, церква мусілаб заплатити **вдвоє більше**, ніж скільки дали покупці й **вчетверо більше**, ніж сама **від них одержала.** Напр. церква с. Пекалева в 1937 році за $3^1/_4$ га землі, проданої („виарендованої") селянам, малаб заплатити кари 4.130 зол., тоді як покупці заплатили всього 2.065 зол., з чого церкві дісталося лише 1.037 зол. (Див. умову в „Ділі", ч. 205)...

Щастя, що проект редукції парохій не переводиться в життя. Бо інакше грубо мусіли би заплатити волинські церкви за „рятування" їх „уповноваженими" митрополита від наслідків редукції. А може й сам проект редукції пущено було в світ, щоб урухомити розпродажу церковної землі? На це питання, очевидно, й „уповноважений" митрополита не в силі дати точну відповідь. У кожнім разі гідне уваги є те, що після того, як розпродали те, що можна було продати, то й „уповноважених" здемісіонували, й про редукцію парохій перестали балакати...

VI.

Чи на операції церковними землями потерпіли тільки їх власники-церкви? Ні, факта доводять, що дісталося також і другій стороні, — покупцям. Принаймні, декотрим, як про це свідчить слідуючий приклад. У 1928 році хлібороб Ольшевський з Зіньківки на Дубенщині купив собі за посередництвом прот. Шиманова девять і пів дес. церковної землі за 21.500 зол. і на рахунок належности виплатив готівкою 16.050 зол., а решту мусів забезпечити векслями на цілу суму 21.500 зол. У 1930 р. Консисторія зажадала судовим порядком виплати 7.000 зол. Чому 7.000 зол., а не 5.450 зол., а також чому побрано векслів на 21.500, а не тільки на бракуючу суму, цього не міг зрозуміти Ольшевський, як напевне не зрозуміє кожний, хто думає катеґоріями права. (Див. про це „Діло" 1931 р., ч. 170).

Отож операція церковними землями, яку провадили „уповноважені" митрополита, має познаки прикрої афери. Але умовини культурного життя на Волині такі, що виновники і спричинники тієї операції спокійнісенько „благоденствують".

А. Г.

Волинські торги.

РІВНЕ, 10. 9. ПАТ. Вчора відбулося торжественне відкриття 8. Волинських Торгів при участи міністра внутр. справ Косцялковського, волинського воєводи Юзефського та інших представників влади. Виставлені експонати є переважно хліборобські продукти Волині та вироби народнього промислу. Влаштовано теж обжинки, на яких відспівано українські й польські пісні. Попол. відбувся зїзд волинських журналістів, а вечором в будинку шкільної кураторії відбулася чорна кава при участи урядових осіб і представників польського громадянства. М. ін. промовляв по українськи посол ББ Скрипник.

Холера в Констанці.

БУКАРЕШТ, 10. 9. ПАТ. В порті Мамая під Констанцою вибухла пошесть дезинтерії з проявами холери. Досі занотовано 38 випадків захорувань, з того 6 смертних. Аналіза виказала зародок холери. Влада видала охоронні розпорядки. В Мамая заведено карантанну.

Українські виставці на Східних Торгах.

Пять українських станків на Сх. Торгах.

У цьогорічній, 14. з черги, торговельній виправі Львова, що має назву Східних Торгів, взяли участь крім краєвих польських та деяких фірм теж деякі українські фірми й виробництва. І так:

У першому при вході, т. зв. волоконному павільоні примістило свій станок відоме наше виробництво гуцульських килимів **Михайла Хамули.** Ця фірма має один з найбільших станків Східних Торгів (100 кв. м.) і розставила в ньому свої килими від найбільших до найменших. У цьому павільоні виставляє з українців ще **Микола Медвідчук** з Річки пов. Косів, але його станок, в якому є виключно кудлаті гуцульські ліжники, приміщений в дуже недогідному місці й важко його найти.

В павільоні ч. 6 має свій станок відомий львівський ресторатор **Дружбяк,** що має виключну репрезентацію волинських та галицьких медів.

Окремий павільоник, розмальований по українськи, має наша **фабрика стилевої керамікн „Око"",** яка виставила кількасот експонатів свого виробу від найменших до найбільших та викликує ними загальне зацікавлення.

Врешті у павільоні ч. 12, який присвячено виставі „лен, конопля, вовна", находиться досвлі великий спільний станок **„Гуцульського Мистецтва" з Косова та „Українського Народнього Мистецтва" зі Львова.** В цьому є кільканацять прегарних стилевих килимів цього відомого нашого виробництва та вишивки, що теж зацікавлюють глядачів, зокрема чужинців.

Українські станки виглядають культурно й роблять навіть у цій малій кількості добру репутацію нашому виробництву. (а).

Тернопільський воєвода в українських кооперативах.

Аг. „Всхуд" повідомляє, що тернопільський воєвода Марушевський, бажаючи ближче пізнати хліборобство свого терену, відвідав хліборобські організації та рільні варстати.

Покищо відвідав лише два повіти: Тернопіль і Бережани.

Воєвода відвідав у кількох селах Тернопільщини та Бережанщини польські „ладові доми". В Буцневі та Лісниках (пов. Бережани) відвідав українські молочарні та цікавився їх діяльністю та розвитком. У Бережанах зазнайомився з українською кооп. кредитовою установою, а в Буцневі із українською кооперативою.

В обох повітах звернув воєвода увагу на конечність створити торговельну складницю в осідку повіту.

„Bez rozpatrzenia".

Як ставиться Дирекція почти у Львові до просьби української наукової установи.

Адміністрація Української Загальної Енцикльопедії звернулася до Дирекції почти у Львові з чемною просьбою прислати їй через Секретаріят почти в Коломиї найновіше видання книжки „Taryfa zagraniczna. Przepisy o ruchu do ordynacji pocztowej, część II." Належність за те видання Адміністрація УЗЕ зобовязалася заплатити на почті у Коломиї.

Хоча цілий лист УЗЕ — це було одно речення, при чому наголовок замовленого видання був поданий по польськи, замовлена книжка була потрібна Адміністрації УЗЕ для використання в інтересах самої почти, а замовляючою була строго наукова установа, Дирекція почти відповіла таким широким письмом:

Dyrekcja
Okręgu Poczt i Telegrafów

Lwów, dnia 25. sierpnia 1934 r.

Oddział AG.
Nr. AG. 32/24

Do
Twa Ukraińska Zahalna
Encyklopedja
w Kołomyji

Przepisy służbowe.

Dyrekcja Okręgu Poczt i Telegrafów we Lwowie, zwraca w załączeniu pismo z dnia 9. sierpnia br. bez rozpatrzenia, ponieważ wygotowano je w języku niepaństwowym wbrew art. 7 ustawy z dnia 31-go lipca 1924 r. o języku państwowym i języku urzędowania rządowych i samorządowych władz administracyjnych" (Dz. U. R. P. № 73 poz. 724 z 1924).

Przeciwko niniejszej decyzji, zgodnie z postanowieniami art. 82 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej o postępowaniu administracyjnem z dnia 22 marca 1928 r. (Dz. U. R. P. № 36 poz. 341) nie przysługuje prawo odwołania — nie przesądza to jednak możliwych uprawnień do wniesienia skargi do Najwyższego Trybunału Administracyjnego.

Dyrektor:
Moszoro.

По широкому світі.

— У 20-ліття бою над Марною відбулася в головній точці цього бою врочистість, на якій марш. Петен і мін. Тардіє виголосили промови.

— В Тексеркана в стейті Арканзас затонуло судно, на якому було 19 муринів. 11 з них утонуло.

— В Норт-Вількесборґ (півн. Кароліна) впав літак з 4 пасажирами, які погибли.

—Пять альпіністів із Базеля, що виходили на Беленшток (Швайцарія), впало в провалля. Три згинули на місці, 2 тяжко ранені.

— У Швайцарії над озером 4-ох кантонів перейшла сильна хуртовина зі зливою. Багато місцевостей під водою. Шлях біля Ґольдав підмулено, тому поїзд вискочив зі шин. Було 7 ранених.

Міжнародній летунський турнір.

ЛЬВІВ, 9. 9. ПАТ. Траса третього етапу окружного лету веде з Казабляики до Мекнес (201 км.), дальше до Сіді-бель-Аббе (473), до Альжиру (382) — разом 1.056 км. Є це найкоротший відтинок лету на цілій трасі. Осід в Альжирі закінчить третій денний етап. Є це менше більше половина дороги. Тут змагуни переночують і проведуть заслужений одноденний відпочинок. Крім того багато летунів, що остались позаду, мають змогу вирівнятися з іншими. Найближчим етапом буде Рим.

АЛЬЖИР, 10. 9. ПАТ. Протягом вчорашнього дня осіло на тутешнім летовищі від год. 13. до 18.20 сім польських летунів і англієць Мекферзон. Німець Морцік осів 150 км. перед Альжиром. Плончинський, який перервав був лет ще в Німеччині, долетів вчора до Мекнесу. Влодаркевич підчас осідання в Мекнес зломив хвіст апарату. Після направи віддетів до Альжиру. Італійські летуни Цандіні, Тесоре і Франсуа та німець Пасевальд ночували в Сіді-бель-Абест. Про четвертого італійця де Анджелія відомо, що виставтував з Казабляики до Мекнес.

ВАРШАВА, 10. 9. ПАТ. Із Севілі прийшла вістка, що польський летун Карпінський, який відробив страчений час з причини примусового осідання під Берліном, був приневолений відтягнутися з турніру, бо прилетів до Севілі вже після замкнення контролі.

ВАРШАВА, 10. 9. ПАТ. З Сіді-бель-Абес надійшла вістка, що Ґжещик вдітягнувся з турніру з причини поважнішого дефекту в моторі. Після Карпінського це другий польський змагун, що відтягнувся з окружного лету.

До Альжиру прилетіли вчора попол і вечором всі три чеські летуни (Зачех, Амбруж і Андерле) та сім німецьких летунів: Остеркампф, Франке, Юнк, Гірт, Зайдеман, Губріх і Еберґардт. Пасевальд провів ніч у Сіді-бель-Абес. Морцік осів примусово перед Альжиром і досі не дав про себе знаку. Нема теж вістки про десятого німецького летуна Баєра.

У турнірі бере тепер участь тільки 28 змагунів: 10 німців 10 поляків, 4 італійців, 3 чехів і один англієць. Сьогодні, 10. вересня вони відпочивають у Альжирі. Завтра полетять до Тунісу, в середу прибудуть до Риму, в четвер до Праги, а в пятницю понад Катовиці Львів і Вильно зачнуть осідати у Варшаві. На першому місці держиться дальше поляк Баян, друге Плончинський, Зайдеман і Губріх займають третє і четверте місце.

НІМЦІ ВІДСТУПИЛИ ВІД ЗМАГАНЬ.

ВАРШАВА, 10. 9. ПАТ. Згідно з вістками з траси лету німецькі змагуни Морцік і Ебергардт відступили від змагань. Поляк Плончинський летить далі до Альжиру в доброму часі. Ґжещик направляє мотор і мабуть візьме участь у дальшому леті.

Не розпізнали жертв катастрофи.

НЮ ЙОРК, 10. 9. ПАТ. Згідно з ост. вістками не розпізнали досі 71 трупів, жертв катастрофи корабля „Мароекстль", 90 людей згинуло без вісти, в тому 29 пасажирів і 31 членів залоги.

Світ переживає найбільшу крізу.

Промова мін. Бенеша.

ЖЕНЕВА, 10. 9. ПАТ. 15. засідання Ліги Націй отворив нині урядуючий предсідник мін. Бенеш. Він зясував біланс праць Ліги та теперішнє політичне положення в світі. Світ переживає найбільшу з кріз, які знає історія світа. Кріза ідейна, моральна, релігійних вірувань, господарська, політичних і суспільних умовин, усе це створює прикмети нестійкости в світі. В діяльности Ліги є пасива й актива. До пасивів належить теперішній стан розбройної конференції. Відповідальність за цей стан не обтяжує Ліги, а поодинокі держави, бо Ліга це міжнародня установа, що не має виконуючої влади. До пасивів належить і те, що її покинула Німеччина та Японія. Бесідник не погоджується з думкою, щоби це вважати дуже значним ослабленням Ліги, що моглоб довести до її упадку. До пасивів належить безупинна війна за Гран Чако й відносини на Дал. Сході. Японсько-китайські відносини, манджурське питання, японсько-большевицьке напруження створюють багато трудношів і неясних ситуацій. До активів зараховує бесідник щораз інтенсивнішу співпрацю Зл. Держав із Лігою, старання чимало держав ввести СССР до Ліги, успіх дотеперішніх переговорів у справі Саршини. Попри це бесідник зараховує підписання ріжних пактів приязни, неаґресії, демарші в справі независимости Австрії та сх. пакт. Відомо, що в деяких колах побоюються вибуху війни. Бесідник думає, що небезпеки війни нема, бо нині нема неминучої конечности війни. Вкінці Бенеш висловив надію кращої будучини та віру в силу й успішність принципів Ліги.

ЖЕНЕВА, 10. 9. ПАТ Після промови Бенеша збори приступили до вибору свого предсідника. Майже одноголосно, бо 49 голосами на 51 важних вибрали шведського міністра закордонних справ Сандлера.

Зачувати, що Сандлер не хотів кандидувати. Коли ж стали говорити про кандидатуру Політіса, Сандлер згодився.

Після привітання нового предсідника, збори уконституували 5 комісій. Третьої комісії, розбройної, не утворили, тому, що розбройна конференція триває.

Дел. Мота не дасть залякатися.

ЖЕНЕВА, 10. 9. ПАТ. „La Suisse" повідомляє, що на Швайцарію натискають, щоби делеґат її Мота, що голосує проти принятгя СССР до Ліги, не складав заяви, яка мотивувала би спосіб голосування. Часопис сподіється, що мін. Мотта не дасться залякати

Волів найтяжчу тюрму ніж „рай".

ВІДЕНЬ, (КАП)) Отто Мілер, віденський соціяліст підчас заворушень у лютому був одним із провідників соціялістичних повстанців у „Маркстофі". Після здавлення повстання австрійським урядом утік до Чехословаччини, а відси до СССР. Совітофільські часописи писали, що большевики приняли австрійських утікачів із „отвертими руками". Та видно не було воно так, бо до кількох місяців Мілер утік із СССР і вернувся до Австрії та добровільно віддав себе в руки справедливости. Він каже, що життя в СССР прикре, волить найтяжчу австрійську тюрму, як дальше животіння в жахливих большевицьких умовинах.

Судова розправа відбулася мин. тижня. Строгий присуд, на 6 літ вязниці, приняв Мілер спокійно, радий, що щасливо вирвався з СССР.

—o—

НОВИНКИ

— **Готові убрання,** плащі, ґубертуси, візитові штани, мундури військової підготови та футряні покриття найсолідніше і найдогідніше купиш у фірмі А. Віттельс, Львів, Рутовського 7, напроти катедри. Переконайся особисто і оглянь виставу. 20/80.

— **На осінній сезон** пальта, раґляни, убрання, з матеріялів власних і доставлених виконує солідно і дешево кравецька робітня Андрія Дуфанця, Львів, Пасаж Міколяша, тел. 87-41. 292 2—10

— **Арештування комуністичних агітатор'в.** У Святославі біля Сколього поліція арештувала висланника КПЗУ, Матиса Байтера зі Стрия, що приїхав до Сколього, щоби викликати страйк у тартаку братів Ґредель. Крім того арештовано 8 комуністичних агітаторів.

— **Окружний суд у Сяноці залишається.** З Варшави вернула делегація з Лемківщини, яка інтервеніювала в справі ліквідації окружного суду в Сяноці. Міністер справедливости запевнив делегацію, що не тільки буде вдержаний дотеперішний стан, але що суд в Яслі буде замісцевим відділом окружного суду в Сяноці.

— **Новий славянський місячник.** У Празі в скорім часі появиться новий славянський місячник „**Slovanska Revue**", що буде присвячений культурному і господарському життю всіх славянських народів. Цей новий чеський місячник буде містити славянську прозу, поезії, драматичні твори, огляди культурного життя і т. п. Адреса ред. **Praha II, Prikopy 14.**

— **„Мазепа" на чеській сцені.** Національний театр у Празі дає 15. IX. премієру опери П. Чайковського „Мазепа". На афішах, оздоблених відомим гербом нашого гетьмана, поміщені імена Й. Мунклінґра (перекладача і режисера), Міляна Зуни (диригента), Е. Нікольської (балет), Й. М. Ґотліба (уряджения).

— **„Вируб крайови".** Комісар поліції з Криниці Казимир Млодович, напився на Східних Торгах у Львові в одному з павільонів вина краєвого виробу. Зараз почув страшні болі в шлунку, так що мусіла його забрати рятункова стація. Ця Млодовичеві перепполокала жолудок і відставила його до шпиталю.

— **Хто виграв на льотерії?** В нинішнім тягненні Держ. Клясової Льотерії впали виграні на такі числа: 100.000 зол. на ч. 85890. 50.000 зол. на ч. 89938, 165060. 20.000 зол. на ч. 85471, 149701. 20.000 зол. на ч. 131582. 15.000 зол. на ч. 99736. 10.000 зол. на ч. 25227. 10.000 зол. на ч. 37191, 97140, 26627. 5.000 зол. на ч. 68430, 112426, 121046. 5.000 зол. на ч. 47760, 59122, 125594, 130953. 2.000 зол. на ч. 3135, 20715, 24913, 25373, 28224, 36015, 44753, 49035, 87898, 107994, 151683, 165814, 167178, 168533, 169021. 2.000 зол. на ч. 2957, 12258, 12515, 17110, 24019, 46710, 49116, 78716 7760, 93595, 95944, 97717, 101294, 116559, 134616, 135903, 140378, 157352, 161626. 1000 зол. на ч. 2383, 3172, 15996, 16985, 25956, 33223, 38587, 52279, 53702, 61773, 82215, 85038, 92622, 103383, 103620, 106245, 106807, 107239, 113621, 118256, 120940, 126599, 129493, 130408, 132998, 133922, 133990, 141290, 147432, 150564, 157317, 158655, 164197, 167720. 1000 зол. на ч. 3157, 4636, 6382, 10357, 13954, 27880, 39092, 39791, 42195, 49399, 55361, 64751, 64946, 73952, 75732, 87116, 93267, 115950, 118228, 119529, 120869, 122478, 127568, 128137, 133439, 138357, 138515, 140991, 141587, 141919, 148602, 148773, 158899(169579.

— **Катастрофа зі самоходом.** Вантажний самохід в Катовицях, що їхав з великою швидкістю, наїхав на двох роверистів. Один з них згинув на місці, другий вратувався від смерти, скрутивши нагло в бік. Самохід улаз на дерево і розбився. Шофера арештовано.

— **Відбудова Одеси.** Гаролд Денні другий кореспондент нюйорського „Таймса" в Совітах, прислав допис про розбудову Одеси як пристані. Пригадує, що за царських часів Одеса була цвитучим містом з 630.000 душ населення, але в часі війни і революції її бизнес цілковито підупав. Число населення зменшилось до 250.000 мешканців. Тепер совітський уряд починає наново розбудовувати порт і місто. Через будову Дніпрельстану збільшилася плавба на Дніпрі і з України прибувають малі кораблі з набором. Але іде рух і в противному напрямку. З берегів Чорного Моря привозять ріжні плоди на Україну. Коли викінчать поглиблення каналу Москва-Волга, тоді на Україну буде ще більше іти продуктів з глибокої Московщини. Так само скріпить значіння Одеси канал Волга-Дон. Совітський уряд приготовляє навіть пляни вивозу плодів з України та з побережжа Чорного Моря на Далекий Схід через Дарданелі. В такому випадку Одеса буде місцем перевантажування набору з малих кораблів та залізничих ваґонів на великі кораблі. З тією метою уряд взявся до збільшення пристані. Дотепер тут могло причалити 35 кораблів денно, а в пляні передбачено місце на 55 кораблів. Будуються збіжеві ссипи, будинки для мороження мяса і великі маґазини на переховання ріжного краму та промислових виробів. Наслідком того зросте запотребування робітників на 150.000 людей, замість 30.000 передвоєнних.

— **Землетрус в Альжирі.** З кількох місцевостей в Альжирі повідомляють про сильний землетрус. Населення в паніці покидає доми і таборить під голим небом.

— **Що принесе майбутня війна?** До Парижа приїхала російська велика княжна Марія Павловна і звідти вибирається до Америки. Вона каже, що багато людей думає, що вже настав час привернення престолів, але вона переконана, що ще не пора на це. Після нової війни, на її думку, настане хаос і нечувана нужда, а не поворот монархій.

— **Два міліони людей в Ню-Йорку живе з допомоги.** В Ню-Йорку тепер 400.000 осіб дістає допомоги в ріжних родах. Це переважно безробітні родини. Але це число зростає і до кінця цього року дійде до 500.000. Разом з членами родин всіх, що живуть з допомоги (ріліфу), до кінця 1934 року буде два міліони осіб. Кошти тієї допомоги до кінця 1934 року досягнуть суми 200 міл. дол. У великім Ню-Йорку живе тепер 7 міліонів людей. Колиж з них 2 міліони живуть з прилюдних допомог, то значить, що на кожних 7 осіб місто мусить удержувати своїм коштом 2 особи. Це надто великий тягар для міста і для цілого громадянства. Та найгірше, що скрута ще може потревати довго і це доведе до банкроцтва міста. Такі наслідки перелюднення міст у промислових країнах.

— **Доробився міліонів картами.** Чемпіон гри в бриджа, Ілля Колбертсон, купив собі посілість в Риджфілд, Коннетикат, яку оцінюють на 2 міл. долярів. Він родом з Кавказу, приїхав до Америки як бідний еміґрант і спершу працював як робітник в ресторанах в Ню Йорку.

— **Індіяни можуть полювати без дозволу.** Суддя Р. Торбер в місточку Едсон, в Алберті (Канада), судив ватажка чіпеванських індіян, Джон О. Сіза, за полювання без урядового дозволу. Індіянський ватажок сказав таке: Канада наш край. Бог дав нам роти, щоб ними їсти, і намножив звірів у нашім краю, щоб ними ми живилися. Це одинокий спосіб прожитку для нас. Ви, білі люди, маєте освіту й заняття, щоб заробляти на життя, а ми не маємо іншого способу. Після закінчення промовляла в суді 45 мінут ватажкова сестра. Вона пояснила обставини, серед яких індіяни живуть, заявила, що вони завсіди були вірними білим людям і що князь Валії підчас свого переїзду через Канаду сказав індіянам, що вони можуть полювати на звірів без дозволу. Вона також сказала, що вона і брат мусять удержувати свою 105-літню маму. По тім суддя увільнив від вини і кари індіянського ватажка на тій підставі, що як чіпеванські індіяни не належать до тих індіян, які робили угоду з канадійським урядом і не дістають удержання від уряду, то мусять удержуватися з полювання. Ватажка заскаржили були місцеві люди за полювання на канадійських лосів та кози.

— **Ріжні вістки.** Рідня славного північного дослідника Амундсена, що загинув у червні 1928 р. у підбігуновій виправі, розшукує баржу, в якому він залишив своє невеличке майно: має це бути якийсь англійський банк. — Король Іраку звернувся до свого населення, щоби воно зовсім свобідними виборами висловилося про державну політику. — Віденські сторожі домів зробили віче, на якому приняли цікаву постанову: всі мешканці повинні вертатися додому не пізніше, як в год. 10-ій; хто приходить пізніше мусить платити воротне, що йде до спільної професійної каси, дуже високе, понад 1 зол. — В Англії помер один із численних британських фінансистів льорд Доллор; він робітничого походження, його батько — різник. — Совітський криголім „Єрмак" повідомив радієм, що він відкрив новий острів на 77. ступ. 33 мін. ширини і 91 ступ. 36 мін. довжини в околиці західнього побережжя Північної Землі. — Кінова артистка Мері Пікфорд відчиняє у Вашинґтоні школу драматичного мистецтва.

— **Перший міністер жид в Канаді.** В Канаді є один міністер жидівської народности. Справді це не міністер у федеральнім уряді, тільки в одній з провінцій, а всетаки міністер. Є ним Давид Крол, міністер публичного добробуту та муніципальних справ, у новім ліберальнім уряді провінції Онтеріо. Д. Крол є послом з Виндсор, Онт. Він також мейором в тім місті. Давид Крол уродився в 1900 р. в самій Москві. В 1904 р. його батько виїхав до Канади, і два роки пізніше спровадив за собою родину і від того часу малий Давид жив у Виндсор. Хлопцем заробляв продаванням часописів і з того зарібку вдержувався у школах, поки не скінчив прав і став адвокатом в 1927 р. Хоч вихований в Канаді, він не винародовився, але є членом жидівських організацій Макавеїв та Бней Брит, а також членом віроісповідної жидівської громади.

З нових видань.

Іван Керницький: СВЯТОІВАНСЬКІ ВОГНІ. Оповідання. „Українська Бібліотека", Львів, 1934., стор . 126.

І. Керницький дебютує малою збіркою нарисів. Має він 20 літ і деяку журналістичну практику. Мабуть цій практиці завдячує він свій дебют і ту легкість, з якою переходить від сюжету до сюжету з виразним нахилом до сюжетів „оповідних".

Збірку прочитаєте без патріотичного зусилля, себто тої пожертви, яку у 90 прц. складає нинішній читач рідній книжці. Та чи прочитавши її зможете три дні пізніше пригадати собі хоч би одно оповідання, одного героя? — Пробуйте відповісти саме на це питання.

Автор має безумовно талант. Неодну використану ним тему або змальований образок неодин наш уже відомий автор розмалював би вдесятеро ширше і не замовк би там, де замовкає Керницький. Та хто пригадає собі хоч би десяток прізвищ із передвоєнної „Видавничої Спілки" завдає, що багато з тих, що дебютувало з талантом скінчило на дебюті і не попало навіть у пожовклі історії літератури, інші знов скінчили ще гірше смертельною ґрафоманією. Анонімний автор „Передмови" до збірки Керницького не знає, що зробити з молодим талантом і плете теревені про Діоґена та Космос. Молодий автор справді доведе дістати паморокм, коли почує, що замкнув „100 літ історії одної хати в кількох шпальтах, всю душу в кількох словах. Ніжних, а мужеських, мелянхолійних, а ляпідарних", (ну і протестуйте лення!) — далі, що „малими прорізами (!) життя, доцільними (?) конфронтаціями (?) людей і явищ, стали його оповідання".

Замісць навчити дебютанта: яка ріжниця між оповіданням, новелею і нарисом, навчити ужиття доцільних слів і значіння деяких чужинних (у ролі „конфронтації"), дають йому посвідку „правдивий письменник" і першу лекцію літературного шарлятанства.

16 нарисів Керницького належить до ріжних спроб у ріжних напрямках, між якими сам він мусітиме вибирати, щоби вибрати той, що найближчий його талантові. Талант не завсіди покривається з нахилами автора і посторонні не завсіди можуть йому допомогти у виборі що таке сто рішає про весь розвиток таланту: — писати про те, що знаєш найкраще, найдоступнішими для себе засобами.

У збірці Керницького находимо кілька нари-сів („Стара хата“, „Знаки“, „Ясні ночі“, „Спо-кин“, „Святоіванські вогні“), що сильно нага-дують манеру Васильченка. Один маленький об-разок, що переходить у ліричну рефлексію, — залишає настрій, який треба самому продовжу-вати. Такі нариси приваблюють дебютантів і ве-ликих мистців. Дебютантів тому, що до них не треба спеціяльного сюжету ні ясної думки — можна йти за „настроєм“. Великих мистців тому, що саме у такому „ніщо“ може мистець найти недоглянені нюанси.

У прозових мініятурах на межі чистої ліри-ки і фільософічних роздумувань пробують своїх сил найчастіше новики, не прочуваючи, як лег-ко попасти тут у банальність. Більше чи менше вдатна мініятурка мало дає матеріялу для осу-ду про справжній талант; це речі найчастіше на-вівані чужими впливами. Читачі „Діла“ може пригадують собі кілька таких нарисів друкова-них із „Конкурсу для неписьменників“.

Талант Керницького видко теж у нарисах, які попали у збірку — де у передмові говорять про „правдивого письменника“ — через непоро-зуміння. „Крамар Сень Свистун“, „Колядники“, „Бог предвічний“; це дуже добрі зразки газет-ної літератури на замовлення.

Наша кооперативна централя може видруку-вати „Крамаря Сеня Свистуна“ у 100.000 при-мірниках і повинна дати авторові 500 зол. гоно-рару за таке знамените реклямове оповідання, але літератури приплутувати сюди не треба.

Дуже відрадне явище, коли молодий автор пробує сюжетів з анекдотичним матеріялом. Оповісти анекдоту лекше, ніж дати психольо-гічну аналізу. Та з нарисів „Батьки й сини“, „Грачі“, „За пятку“ бачимо, що Керницький не вміє ще дати собі ради з „цікавою історією“; не вміє завязувати інтриги і розвязувати її до „по-енти“, себто кажучи зрозумілою львівською мо-вою до „шлюсефекту“.

Ось попав він на дуже добрі теми: „Пробле-ма“ — першорядна сатира і бракує їй трохи біль-ше акції, замісць одного мопольоґу; „В Ню Йор-ку на концерті“ — друга така тема і жаль, що з неї вийшов тільки ґазетний фейлетон; „Пісня життя“ — зразковий матеріял для патріотичного оповідання, яке — в імя добре зрозумілого пат-ріотизму — не треба ніколи зводити до такої проповіди на лопаті.

Найсильніше виходять у Керницького ті мо-менти, що звязані з його особистими переживан-нями, дарма, що їх так мало. З усім тим: вони не нові в нашій літературі і треба великого зусилля, щоби з тих селянських злиднів і траґедій добути свіжий сюжет, сильний акорд. Жива обсервація молодого автора покищо сковзується по поверхні конфліктів: він почуває легкість пера і переба-лакує вводно, що повинен би передумати. Нео-дин його нарис став би справжнім оповіданням, якби він не був занадто скоро поклав крапку, може тільки тому, що квапився віднести руко-пис до друку.

Стиль легкий, мова чиста. Не шкодило би ви-правити деякі грубші помилки. „Місто“ у зна-ченні „замісць“: „між Варварою а преподобним“ замісць „і преподобним“; „чорнильниця“ (рос.) зам. каламар; „хрусталь“ зам. кришталь; „шка-радно“ (поль.) гидко, осоружно; „розважував (поль.) кожний згук“ зам. роздумував; „через хвилю вдивлявся“ зам. „хвилину вдивлявся“ (прижа хвілен); „свічка мельвнула“ (рос.) блимнула; „спорий кусень“ зам. „добрий..“, „по-куса“ (поль.) зам. спокуса; „містоголова“ (рос.) зам. заступник голови; „представлення“ (поль.) у значінні театральної вистави; „впрочім“ (рос.) зам. зрештою, „уґляднюємо“ (поль.) зам. роз-глядаємо, беремо на увагу; „після календара“ зам. на підставі, за календарем; „взявся до писан-ня“ (поль.) зам. взявся писати; „образований“ (рос.) зам. освічений; „тікати о (!) одній нозі“ зам. на одній; „на разі“ (поль.) зам. покищо; „трус“ (рос.) зам. боягуз; „лiсник“ (рос.) зам. лісник; „неподвижно“ (рос.) зам. нерухомо, не-порушно; „ярке (рос.) світло“ зам. яскраве; „оснувательні (!) збори“ зам. засновні; „оснува-тель“ (рос.) зам. основник; „лопне“ (рос.) у знач. тріснe; „кладовище“ (рос.) зам. цвинтар; „пророг“ (рос.) зам перемерз; „жемчуг“ (рос.) зам. самоцвіт; „научний“ (рос.) зам. науковий; „лінтяй“ (рос.) зам. лінюх; „непроходимий“ (рос.) зам. непролазний, непрохідний; „навчився рідної мови з гіркими мозолями“ (*mozoły!*) зам. трудами; („мозолі“ в нас є на ногах і руках); „сльоза“ зам. сльоза...

Є граматичні неточности в роді „цего“ зам. цього. Автор, як більшість галичан, не відчуває, що не можна писати: „згодитися з тим, що...“, „те, що сталося...“, а треба: „згодитися з *тим*, що...“, „*те*, що сталося“.

Напатал зебит дуже вдатний, хоч скромний.

А. Р.

—•—

ВІДГУКИ ДНЯ.

Ч . . . ДЖ.

Ці дві шелестівки напевно правильні, решта — Бог святий знає. Десь не мають люди клопоту видумувати якісь такі слова, що з ними ні в кут ні в двері! А ще не так видумувати, як поширю-вати по цілім світі. Може в тій країні, де це сло-во повстало, народ уміє його правильно вимов-ляти, але в нас?

Звичайно, як трапиться якесь заморське слово — йду до специв:

— Будь ласка, навчіть вимовляти!

З французькими словами ще пів біди:

Подивиться спец на таке слово зпереду, зза-ду, поглядне під світло, подумає, кашляне і вже готово.

— Так і так вимовляйте.

І я вимовляю.

Але як залетить до нас анґлійська якась біда, то тоді вже справа тяжкувата.

Йдете до спеца, а він тільки рукою махне.

— Тиждень — каже — вже з цим словом во-жуся і ніяк не можу рішитися.

Дивитеся, а він і граматики ріжні повитягав і словниками обложився, ось-ось ще й переписку з родовитими анґлійцями зачне.

А тут нема часу ждати. Читачі хочуть опи-су, а якже описувати, коли не знаєш, як пред-мет опису вимовляється.

Відбувається тепер у Варшаві міжнародній летунський турнір. Зїхалися летуни, вправи роблять, ріжні штуки показують, а назви на це все ми не вміємо вимовити.

— Шалянж! — казав мені один спец, що вміє по французьки.

— Чаляндж! — поправив другий, що має брата в Америці.

— Чаленджі — рішив хтось у вчорашнім „Ділі“.

— Челендж! — пише „Новий Час“.

Вийшла така біда, як з „ремі“, „демпінг“ і „румба“.

Кажуть, що слово „чаленджі“ чи „челендж“ означає по анґлійськи — виклик. Зовсім добре означення, але як його вимовляти?

Тому я в наголовку нинішнього фейлетону написав тільки дві — абсолютно певні шелестів-ки, решту нехай собі Читачі заповнять, як хочуть і як їм їх місцеві специ порадять.

Колиж хтось від нікого нічого певного не до-відається — нехай назве по нашому: герць.

Раз — наше слово, два — відповідає харак-терові імпрези, три — заощадить собі труду (да-ремного!) довідатися, як ч . . . . дж правильно вимовляти.

Галактіон Чіпка

З театру.

ВЕЛИКИЙ МІСЬКИЙ ТЕАТР: „Я ПЕРЕМІГ КРІЗУ!“, комедія на 3 дії *П. Вульпіюса*.

Безробітний інтеліґент, що від довгих місяців живе тільки чаєм і коржиками, приймаючи за-просини „на чай“ у своїх багатих знайомих, при-ходить одного дня до пересвідчення, що посаду можна здобути тільки силоміць. Вибирає собі один великий банк, з якого машиною заздале-гідь знайомиться, сідає на одно вільне крісло при бюрку і поводиться так, як старий урядо-вець, що перейшов сюди з іншого відділу. Шту-ка вдається. Цей новочасний Хлестаков приду-мує величезний інтерес зовсім фіктивний, в яко-му ніхто не орієнтується, всі мусять у цій справі звертатися до нього і його впливи зростають з дня на день.

Вигадка має такі зверхні ознаки імовірности, що ми хвилинами захоплені нахабством безро-бітного героя і безмежною глупотою банкових урядовців. Не здаємо навіть собі справи з того, що зловтішно оплескуємо нахабу, який робить карієру крутійством і ошукою. Вся наша лють спрямована проти бюрократів, що засіли за сто-лами великих підприємств і пересилають папери з одної кімнати до другої, щоби брати пенсію.

Комедія має дотеп, сценічний нерв і публиці дуже подобається. В останній дії переходить вона вже у фарсу і викривляє свою лінію імовірности.

м. р.

—o—

‡ ПОСМЕРТНІ ЗГАДКИ.

СТАХІЙ ДЕ ОСТОЯ СТЕБЛЕЦЬКИЙ,

емеритований надрадник суду і б. суддя, б. за-
ступник голови і почесний член Сокола-Бать-
ка, член багатьох українських товариств, по-
мер 8. ц. м. у Львові в 76. році життя. Похоро-
ни відбудуться у вівторок 11. ц. м. в год. 3. по-
пол. з дому жалоби при вул. Курковій ч. 38 до
парохіяльної церкви св. Петра і Павла на Ли-
чакові, звідки зараз по похоронній відправі
тлінні останки Покійного будуть перевезені до
родинної гробниці в Королівці коло Борщева.

З Покійним сходить у могилу один з пе-
редових українських діячів, що працював ба-
гато в культурно-освітніх та руханково-спор-
тових установах на галицькій провінції, а по
війні у Львові. Знає його добре з такої його
праці Станиславів, де він був довгі роки суд-
дею при окружнім суді, знає ще більше Львів, де він поклав дійсно трівкі заслуги у придбан-ні дальших частин землі для великого городу-майдану Сокола-Батька. Пок. Стеблецький не зражувався труднощами, не зневірювався не-вдачами: із запалом юнака ходив особисто від громадянина до громадянина, від устано-ви до установи і переконував усіх, що ми му-симо завершити діло, започатковане проф. Боберським, себто викупити всі дальші части-ни землі під український репрезентаційний го-род у Львові. Ведена ним інтенсивно збіркова акція на викупно дальших частин згаданого городу довела, як загально відомо, до поваж-них успіхів, бо в повоєнних роках поширив Сокіл-Батько свій город більше, як удвоє. А львину заслугу в цьому має безперечно пок. Стахій Стеблецький, що цій улюбленій ідеї присвятив, можна сказати, всецілo останні ро-ки свого трудящого життя. Тому Сокіл-Бать-ко, а з ним і все українське громадянство, по-несли зі смертю Покійного велику, невіджалу-вану втрату.

Вічна память заслуженому Громадянинові!

—o—

СПОРТ.

І. КАЮКОВІ ЗМАГАННЯ.

(Розвадів-Букавина, 35 км.).

Каюкові змагання, що відбулися минулої неділі на Дністрі від Розвадова до Букавини (перед Журав-ном, 35 км.), мали відбутися ще минулого місяця, як перші краєві каюкові змагання. Вкінці рішено переве-сти їх як окружні, тому що ніяким чудом не можна було зібрати більшої скількости зголошень. До тих змагань станули чотири каюки в таких обсадах: 1) Ри-бачек, Славецький (УССК), 2) Блаґітка, Корейба (Со-кіл-Батько), 3) Копач, Савчак (Сокіл-Б.), 4) Тріль, Тихо-ліз (С.-Б.). Каюки вирушили зі старту в поданім по-рядку у півминутових відступах. Відразу розгорілась боротьба між першим і другим каюком і тревала весь час змагань. Сокільський каюк усіма силами пер упе-ред, щоб надробити пів минути і здавалося, що ось-ось мине каюк УССК-у, тимбільше, що віддаль ставала що-раз менша. На поміч УССК-івцям прийшов химерний Дністер, бо зовсім несподівано наїхали каюки, напе-ред УССК, а потім С.-Б., на мілину. Перші вигрєбска-лись Рибачек і Славецький, що скористали з нагоди та почали з усіх сил тікати, заки друга обсада про-бовталась крізь мілину. УССК-івці виркались кільк десять метрів вперід і тимсамим запевнили собі пере могу. Хоч як старалася сокільська обсада зрівнятися з першою, то ріжниця була за велика і на мету при-їздить перша обсада УССК-у Рибачек-Славецький в часі 2 год. 44 м. 15 сек. Всього в 16 сек. пізніше при-їздить найкраща обсада Сокола-Батька Блаґітка, Ко-рейба. Треті приїздять Тріль і Тихоліз у часі 2 год 56 м. 15 сек., останні Копач і Савчак у часі 2 г. 57 м 50 сек. Дивне, що до тих направду гарних і цікавих змагань станули всього чотири обсади з двох това-риств. Де поділися ті всі спортовці, що ціле літо тов-

хлися по всіх ріках і так багато галасу робили? Найменше половина з них повинна була станути в неділю на старті і показати, що вони вміють.

МИСТЕЦТВА У. С. С.

ПЕРЕМИЩИНА.

Степ (Бушковичі) — Вігор (Військо) 9:0 (5:0).

Беркут — Спартак 4:2 (1:0).

В першій половині Беркут грає блідо, зате Спартак переводить цілий ряд удатних акцій. В другій половині дружина Беркута більше консолідується і її гра набирає виразу та приносить остаточну і конче потрібну до здобуття мистецтва перемогу. Ворота для Беркута добули Шур 3 і Свитайло. Суддював п. Гук С.

Вігор — Сокіл 3:0 (в. о.).

При стані 4:1 для Сокола тріс мяч, а що Сокіл як господар не постарався на час запасового мяча, суддя п. Шашаровський відсвистав вок-овер у користь противника. При цій нагоді треба завначити, що дружини через власну легкодушність та незорганізованість тратять пункти і програють змагання у найважніших для них хвилинах.

Табелька мистецтв Перемищини.

Мистецтва Перемищини покінчилися і перше місце та право змагатися у міжокружних грах припало заслужено Беркутові. Його грізний суперник Степ з Бушкович мусів вдоволитися другим місцем. Треба признати, що ця дружина, яка вперше цього року брала участь у мистецьких грах, виявзалася зі своїх завдань дуже добре, бо на тринацять гор стратила всього шість пунктів. Трете місце припало УСК-ові, четверте Спартакові. Ті чотири дружини творять чолову групу Перемищини. Найслабшою показалася друга сільська дружина з Війська, яка теж цього року брала вперше участь у мистецтвах.

Назва Т-ва	гри	доб.	стр. п	відн. вор
1. Беркут	13	22	4	50:21
2. Степ	13	20	6	48:17
3. УСК (Добромиль)	13	18	8	40:21
4. Спартак	13	14	12	40:24
5. Запорожець	13	9	17	19:36
6. Сокіл	13	8	18	21:34
7. Вігор	13	7	19	23:65

ЛЬВІВЩИНА.

Хуртовина (Комарно) — Богун 4:1 (0:0).

Богун стратив через ферії багато на вартости. На дружині пізнати відсутність тренінгу, зате ціла дружина відзначається величезною амбіцією. Найкращий працьовитий Орлик і новий воротар. У Хуртовині ціла дружина вирівняна. Гра весь час гостра, в першій половині зі змінним щастям, у другій з перевагою Хуртовини. Суддював п. Назар.

Сокіл (Бібрка) — Сокіл III 0:0.

Гра млява й зовсім не цікава. Вислід відповідає ходові гри. Суддював п. Процінський.

ТОВАРИСЬКІ ЗМАГАННЯ.

У. Р. С. К. — Чорноморці 3:1 (0:1).

Несподівана, але заслужена виграна УРСК-у. Чорноморці в ослабленім складі грали без найменшої амбіції. Ворота для УРСК-у добули Маруняк 2 і Мочурад. Суддював безнадійно п. Пурій.

Чорноморці II — У. Р. С. К. II 4:3.

—o—

Нові книжки й журнали.

ЖУРНАЛИ.

ЖІНОЧА ДОЛЯ, часопис для українського жіноцтва. Коломия, 1. вересня 1934. Ч. 17. Р. X.

„НОВА ХАТА“, журнал для плекання домашньої культури. Львів, вересень 1934, ч. 9. Р. X. Зміст: Зі ... ясності; Квітки; Федьковича перша любов; На фільмі споминів; Верхами до Сторожця-Путилова; Героїзм... ство заміжньої жінки; Китайські фільми; Що ... наше письмо; Ситківкові враження; Чи маємо право на працю; Катер. Костецька; Доглядництво; Зимові запаси; Лисенки й Старицькі; Ілюстрації.

„СВІТ ДИТИНИ“, ч. 1-ше за вересень 1934 появилося в новій мистецькій обгортці роботи відомого графіка Миколи Бутовича. Зміст: Гей, до школи. — Пригода княжни Евфрозини, легенда. — Над Дністром. — Шкільна наука — не мука, сценічна картина С. Корбля .— Міст із сірників. — Розмова Галі з квіткою. — Івась шукає щастя. — В лісочку. — Котик і кізлик. — Наш коваль (незвичайно актуальне оповідання в справі вибору ...). — Котеня. — Л'тний ранок, пісенька з нотами на 4 голоси. — Пиргова перемога. — Що можна зробити з трикутника і кола? — Африканські подорожні. — Цікаві штучки і дотепи. — Українська мова, популярна розвідка для дітей про мову та її говірки. — Страшний сон, сміховинка. — Забава в „Питання й відповіди“. — Цікаві вісти. — Два страшка. — Штучка з сірником. — Трафила коса на камінь. — Наш коник. — Перед ким мишка утікає? — Географічна льотерія. — Назви ріжних володарів. — Дитяча торговельна школа в Ліверпулі. — Славця в дорозі. — Сміховинки розкинені по цілім числі, а загадки на одній сторінці окладинки.

TURYSTA W POLSCE, Wydawnictwo Ministerstwa Komunikacji. Warszawa, wrzesień 1934. Nr. 1, R. I. Стор. 48 + VIII.

NASZA PRZYSZŁOŚĆ, trybuna polskiej myśli państwowej, T. XXXVIII. Warszawa, sierpień 1934. Стор. 8 + 84, ф. 8°.

Театри.

Український Нар. Театр ім. Тобілевича.

Самбір:

11. IX. Корневільські дзвони.
12. IX. Товаріш.
13. IX. Залізна Острога.

Зі Самбора вступить театр на 3 дні до Добромиля, а потім до Перемишля.

Великий Міський Театр.

Вівторок, 11. IX. год. 7·30 веч. „Я переміг крізу“.

Середа, 12. IX. год. 7·30 веч. „Я переміг крізу“.

Театр Ріжнородностей.

З приводу приготувань до відкриття нового сезону нечинний.

Кіна.

АПОЛЬО: „Марківа Йорісака.“ (Битва).

АТЛЯНТИК: „Кіт і скрипка“ (Джанета Мекдональд, Рамон Новаро).

ВАНДА: „Непотрібна“, та „В тіні хмародерів“.

КАСІНО: „Пімста п. Ікс“.

КОЛІСЕЙ: „Спритна дівчина“, ревія „Хай живуть Торги!“

КОПЕРНИК: „Щойно вчора“.

МАРУСЕНЬКА: „Геть зі скрутою“ і ревія „Львів мусить“.

МІРАЖ: „7 днів щастя“, „Година з роскішною Беті“.

МУЗА: „Сьогодні живемо!“

ПАН: „Здобути тебе мушу“ і додатки.

ПАЛЯС: „Князь Аркадії“.

ПАСАЖ: „Великоміські тіни“ та ревія

РАЙ: „МЕРТВІ ДУШІ“.

СВІТ: „Рік 1914“.

СОНЦЕ: „Золоті сильця“ та ревія.

СТИЛЕВЕ: „Жінки воллять брутальних“ і ревія „Весела Богема“: „Ідемо на Східні Торги“.

ХИМЕРА: „Гопля!“ (Кляра Бов).

УТІХА: „Брат дідвола“ і Фліп і Флап.

Закордонне радіо.

Вівторок, 11. вересня 1934.

Відень (506,8) 16·40 Концерт солістів, 19·45 Мельодії з Вердія та Пучінія, **Прага** (470,2) 15·15 Концерт, 19·30 „Песоголовці“ оп. Коваровича, **Париж** (1649) 20·00 Камер. концерт, **Білгород** (439,8) 12·05 Пісоньки й мельодії, 18·30 Вок. концерт, **Берлін** (356,7) 9·45 Для дітей, 18·45 Соната фіс-моль Шумана (форт.), 20·15 Хор. пісні, **Кенігсвустергавзен** (1571) 19·00 Солісти, **Мінхен** (405,4) 19·35 „Богема“ оп. Пучінія, **Бресляв** (315,8) 19·00 Бетовенові, Шубертові, Вольфові й Брамсові пісні (Куппер, сопран), 22·45 Композ. концерт Лінке, **Будапешт** (549,5) 13·30 Концерт військ. орхестри, 17·30 Циг. орхестра, 21·55 Камер. музика, **Міляно** (368,6) 20·45 „Баядера“ оп. Кальмана, **Рим** (420,8) 17·15 Концерт квінтету, 20·45 Концерт, 21·45 Віольончеля.

Середа, 12. вересня 1934.

Відень (506,8) 12·00 Концерт, 20·00 Академія в честь Авіяно й Дольфуса, **Братислава** (298,8) 11·05 Концерт, **Париж** (1649) 20·45 Симф. концерт, **Білгород** (439,8) 18·30 Пісоньки, **Берлін** (356,7) 16·00 21·00 Концерт, 19·20 Пісоньки, **Мінхен** (405,4) 13·25 Нова популярна музика, **Будапешт** (549,5) 13·30 Концерт, 19·30 Фортепян, 22·15 Циг. музика, **Міляно** (368,6) 13·00 Камеральна музика, **Рим** (420,8) 20·45 Оп. вечір: „Зузанина тайна“ оп. Вольф-Ферарія, „Ле Прецйозе Рідіколє“ муз. комедія Лятуада.

Львівське радіо.

Вівторок, 11. вересня 1934.

6·45 Ранішня авдиція, 7·50, 22·00 Рекл. концерт, 11·57 Сигн. часу, 12·03 Метеорольог. вістки, 12·05 Сільва рерум, театр. реперт., 12·10 Фільм. джез. музика (гр. пл.), 12·45 Для молодших дітей, музика, пісоньки, 13·00 Полудневий денник, 13·05 Симф. музика (гр. пл.), 15·30 Експорт, 15·35 Екон. вістки, збіж. біржа, 15·45 Сальонова музика, 16·45 Скринька ПКО., 17·00 Фортепян, 17·25 Балачка: „Що це таке шкідлива праця?“, 17·35 Литовська рапсодія (з гр. пл.), 17·50 Почт.-техн. скринька, 18·00 Львівський туристичний бюлетен, 18·05 Дністровимиярами до Хотіна, 18·15 Концерт квартету, 18·45 Вибух війни (спогади), 19·00 Спів, 19·20 Актуальна бал., 19·30 Сал. музика (гр. пл.), 19·50, 19·56 Спорт. вістки, 20·00 Муз. скринька, 20·15 Літер. вечір, 20·45 Веч. денник, 20·55 Як працюємо, 21·00 „Чар Яви“ (муз. репортаж), 22·15 Танк. муз., 22·45 „Львів, торг. емпорія“ (відч.), 23·00 Комунікат про лет. турнір, 23·10 Танк. музика.

Середа, 12. вересня 1934.

6·45 Ранішня авдиція, 7·50, 22·00 Рекламовий концерт, 11·57 Сигн. часу, 12·03 Метеорольг. вістки, 12·05 Сільва рерум, театр. репертуар, 12·10 Популярна чеська муз., 13·00 Полудневий денник, 13·05 Оп. фрагм. із Шаляпіном (гр. пл.), 15·30 Експорт, 15·35 Львівські економічні вістки, збіжева біржа, 15·55 5 хв. від моря, 16·00 Легка музика (джез. орх.), пісоньки, 16·45 Для старших дітей: „Лесько, Париж і чорний кіт“ 17·00 Спів (Заморська) в супр. фортепяну, 17·25 Для жінок: „Нові шляхи сусп. опіки над матірю та дитиною“, 17·35 Кл. Дебіссі: Симф. танці (гр. пл.), 17·50 Спортовий порадник, 18·00 Наука стенографії, 18·15 Скрипковий ресітал Вол. Поповського, 18·45 Відчит: „Блакитна квітка крізи“, 19·00, 19·30 Легка муз., 19·20 Актуальна балачка, 19·50, 19·56 Сп. вістки, 20·00 Форт. ресітал, 20·45 Веч. денник, 20·55 Як працюємо, 21·00 Шопенівський концерт, 21·30 Балачка про новий театр. сезон, 21·40 Спів (Йос. Волінський), 22·15, 23·10 Танк. музика, 23·00 Комунікат лет. турніру.

БІРЖА.

ГРОШІ.

Долар у Львові у приватних оборотах 5.19 1/4 зол.

У Варшаві були такі курси: Льондон 26·08, Париж 34·86 1/2, Берлін 209·75, Ціріх 172·58, Амстердам 358·05, Прага 21·99, Італія 45·40, Бельгія 124·10, Данціг 172·95, Нюйорк кабель 5·22 3/4, Нюйорк чеки 5·21 3/4.

ЦІНИ „МАСЛОСОЮЗУ“.

„Маслосоюз“ повідомляє, що в дні 10. вересня ц. р. з приводу стриманої тенденції твердих цін на масло не ставить, а кооперативам платив за:

	льоко Львів.
1 л. молока	0·14 зол
1 л. сметани	0·60 „
1 к. яєць	2·40–2·45 „

Пастеризоване молоко з доставою до дому 1 літра 22 сот.

Тенденція на масло стримана, попит дещо сильніший, на молоко, сметану та яйця вдержана.

Маслосоюз повідомляє, що від 11. вересня ц. р. платить своїм доставцям за 1 кг. живої ваги птиці, льоко подвіря птахомясарні „М. С.“ у Львові (вул. Б. Гловацького 23):

Курята і кури	пріма	за 1 кг.	0·90	зол
„	„ II кл.	„	0·65	„
Пантарки	пріма	„	0·95	„
Качки	I кляса	„	0·80	„
„	II „	„	0·65	„
Індики	I „	„	0·95	„
„	II „	„	0·70	„

Тенденція спокійна.

ОПОВІСТКИ

Торговельна Школа Р. Ш. у Львові, вул. Хшановської ч. 9. приймає вписи на: Курс для Абітурієнтів, Кооперативний курс для абсольвентів торговельних шкіл і 6-місячний курс для дорослих. Виклади починаються 18-го вересня 1934 р.

279 2—3 **Управа.**

ЦІННИК ОГОЛОШЕНЬ У ЩОДЕННИКУ „ДІЛО“.

Розмір часопису: 3 текстові шпальти і 4 оголошеневі шпальти.

1 мм. одношпальтовий або його місце в рубриці оголошень . . . . . зол. 0.35
„ одношпальтовий в тексті і новинках „ 0·60
„ на першій сторінці . „ 0·80

Дрібні оголошення від слова:
матримоніяльні і приват. кореспонденція по зол. 0.15
купно, продаж, винаєм і т. п. . . . . „ 0·10
шукаючі праці . . . . „ 0·07
слова товстим друком подвійно.

зол. 180—
Остання сторінка 1/1 . . . . . . 250—
„ 1/2 . . . . . . 130—
„ 1/4 . . . . . . 70—
„ 1/8 . . . . . .

За редакцію відповідає Олександер Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло“. З друкарні Вид. Спілки „Діло“. Львів, Ринок 10.